

Fóti Péter: Miért lázadnak a gyerekek?

december 7, 2022

A felülről az emberekre kényszerített szabályok a diktatúrák jellemzői. Iskoláinkban is van számtalan szabály, amelyek azt mutatja, hogy az iskola nem tiszteli a gyerekeket, és amelyek azzal a kimondatlan, de érezhető céllal születtek, hogy hangsúlyozzák, hogy a gyerekek kisebbségű polgárok.

Az utóbbi napokban gyűjtöttem ilyeneket a facebookon:

- Ha kimennek az udvarra, nem mehet vissza pisilni, inni stb. egyedül. A tanító meg nem mehet vissza vele, mert nem maradhatnak kint egyedül a többiek.
- Egész nap nem lehet nála a mobiltelefon, délután sem, napköziben sem. Mert a tantestület megszavazta.
- Van olyan iskola, ahol ebéd közben is tilos beszélgetni, beírás stb. jár érte.
- Amikor a tanár kimegy (kivonul), akkor is vigyázzba kell állni.
- A gyerekek elsős korában nem lehetett az ebédlő asztalnál inni, mondván kiöntik, kilocsolják.

Amikor a viselkedésedet így szabályozzák, akkor ezzel megakadályozzák, hogy a dolgokat azok valódi okáért tedd. Nem azért fogsz szépen írni, hogy más emberek el tudják azt olvasni, hanem azért, mert különben újra leíratják veled. Nem azért fogsz valakivel udvariasan beszélni, mert barátságos érzelmeid vannak iránta, hanem azért, mert ha nem ezt teszed, akkor meg fognak büntetni érte. Egy ilyen légkörben a szabályok titkos megszegése még akkor is vonzó, ha a fenyegető büntetés a levegőben lóg és várhatóan megalázó lehet. Cigizni

napközben a WC-ben a nap fénypontjává válik.

Az iskola imád szabályokat alkotni. Ha látnak egy problémát, akkor annak megoldására kitalálnak egy szabályt. A maguk módján oldják meg a problémát: A gyerekek későn adják be a munkát, amit meg kell csinálniuk. Kirónak extra munkát a későn beadókra. A fiúk kizárták a lányokat a játszótérről, hogy focizhassanak. Ki kell őket tiltani a fiukat játszótérről. Túl nagy a zaj az ebédlőben? Csináljunk rá szabályt! Tilos evés közben beszélgetni.

Nem kérdezzük utána, hogy miért késnek a munka beadásával, nem kérdezzük arra, hogy vajon a munka amit meg kell csinálniuk értelmes-e, vagy volt-e valóban elég idejük rá. Nem lesz beszélgetés arról, hogy hogyan lehetne igazságosan felosztani az időt a játszótéren, vagy hogyan lehetne kellemes atmoszférát teremteni az ebédlőben. Így a beadandó munkák elkészítése még utálatosabb lesz, a kitiltott fiúk még jobban gyűlölik a privilegizált lányokat, és az ebéd azzal telik el, hogy a tanárok ordítanak.

Ebből következően, és ennek következményeképp az iskolai tanári kar meg lesz győződve arról, hogy az iskolai szabályok és büntetések híján a gyerekek rombolók, hangosak és lusták. Valójában ennek ellenkezője az igaz. A gyerekek az önkényes szabályok és büntetések hatására lesznek durvák és rombolók, és lázadók. A tanárok által kitalált „gyógy mód” csak tovább rontja a helyzetet. Valójában az egész problémát ők okozzák.

Nem arról van szó, hogy minden szabály káros lenne. Minden iskolában vannak szokások, mint az iskola kezdete és a napirend. Mindezeket a gyerekek természetesen elfogadják. A problémát a szükségtelen elnyomó szabályok okozzák, amelyek ellenállást, ellenséges érzéseket váltanak ki, és amelyek valódi okai a szabályszegéseknek.

Ahol felesleges szabályok uralkodnak, ott nagy a késztetés a lázadásra. Amikor a szabályt megszegi valaki, akkor ez ellen

megerősítik a fegyelmet. A szabályszegések ekkor nagyobb titokban történnek, a durvaságok, az unalom is eltűnik a tanárok szeme előtt, de nem szűnik meg.

Ez azonban nem csupán az egyetlen kára a diktatórikus szabályoknak. A komolyabb következmény abban van, hogy a totalitárius rendszer alá vetett emberekben megszűnik a felelősség tudata. Ha a gyerekek csak azért viselkednek jól, mert félnek a szabályszegésért járó büntetésektől, akkor amikor kikerülnek a tekintélyelvű rendszerből, akkor se értik majd, hogy érdemes a közösséghez alkalmazkodni. Az a természetes igény, hogy más emberekkel jól kijöjjenek elnyomódik és eltorzul. Még akkor is, ha „jó” tanulók, akkor is rossz okból jók, és amikor kikerülnek az iskolából már nincs semmi értelme jónak lenniük egyáltalán.

Kapcsolódó oldalak:

- David Gribble: Mire való az iskola? – részlet
- Miért nem tehetnek fel kérdéseket a gyerekek az iskolában?
- Fóti Péter: Poroszos-e a mai magyar iskolarendszer?